

Iz deželnega zbora.

Predno se je začela debata o šolskih knjigah, je deželni glavar predstavil deželnega šolskega nadzornika g. Šumana kot vladnega zastopnika.

Poslanec Šuklje kot poročevalec finančnega odseka o učnih knjigah za slovenske ljudske in srednje šole naglašja v prvi vrsti, da se morajo slovenski dijaki na srednjih šolah navaditi v svojem materinem jeziku znanstveno misliti, a poleg tega tudi toliko naučiti nemščine, da morejo iz lahka na vseučiliščih poslušati nemška predavanja. Treba je torej previdno postopati in uvesti pouk v slovenščini tudi na višji gimnaziji le v nekaterih predmetih. Tako naj bi se vpeljala v slovenskem jeziku krščanski nauk in latinščina, za katera dva predmeta pa bi bilo treba slovenskih učnih knjig, posebno pa slovarjev. Grščina naj se uči slovenski le v 3. in 4. razredu, pozneje nemški.

Istotako bode treba kredita za knjige v obrtnih šolah. Končno predlaga:

1. Deželni odbor se pooblašča, da založnikom potrebnih učnih knjig za 5., 6., 7. in 8. razred slovenskih ljudskih šol, oziroma za meščanske šole, potem za obrtno-strokovne in obrtne nadaljevalne ter za srednje šole in učiteljska dovoljuje primerne podpore;

2. za izdajo učnih knjig za l. 1891. dovoljena vsota sme se, v kolikor se v to svrhu ni že porabila v dovoljenem roku, porabiti 1892. l.;

3. za l. 1892. se dovoli v isto svrhu 2000 gld. iz deželnega zaklada.

Poslanec dr. Tavčar izraža hvalo deželnemu odboru, ki je storil, kar je bilo v njegovi moči, za izdajo potrebnih šolskih knjig, tudi z nasveti finančnega odseka se strinja, nikakor pa ne z razlogi, s katerimi je poročevalec podprl nasvete. Govornik odločno graja, da se je dovolila podpora za knjigo krojaškega mojstra M. Kunca iz tega zaklada; on ne ugovarja

podpori sploh, a ne od 2000 gld., katere je deželni zbor dovolil le za šolske knjige. Na Slovenskem moramo zahtevati popolnem slovenske gimnazije, zato je nevarno, da toliko veljaven mož, kakor je Šuklje, zagovarja predavanje v nemščini. Naučni minister in Nemci se bodo sklicevali na njegove besede. Tudi na slovenskih gimnazijah se bodo dijaki dovolj naučili nemščine.

Poslanca dr. Vošnjak in Murnik zagovarjata deželni odbor, ki je dovolil podporo za g. Kunca knjigo, ki se bode mogla rabiti v obrtnih šolah.

Poslanec Hribar omeni, da more z mirno vestjo glasovati za predloge finančnega odsega, a obžaluje, da je poročevalec zagovarjal nemški pouk tudi na višji gimnaziji, ker ne zadošča, da se dijaki učé le nekaterih predmetov v materinem jeziku. Če država ne skrbi za slovenske knjige, skrbeti moramo sami. Hrvatje v Dalmaciji se tudi toliko naučé nemščine, da morejo iti na nemško vseučilišče v Gradec ali na Dunaj.

Poslanec Stegnar pozdravlja z veseljem predlogo deželnega odbora in nasvete finančnega odseka. Ko se dejansko izvrše v poročilu navedene namere, storjen bode zopet velik korak naprej na slovenskem slovstvenem polju. Gospoda predgovornika in gospod poročevalec so se v prvi vrsti razpravljajoč v razgovoru stojičo zadevo dotikovali srednješolskih knjig. Deželnozborsko poročilo omenja pod št. 3, točka a) nemškega berila za slovenske vspremedne razrede. Kako živa potreba je, da se sestavi lahko umljiva, slovenskim učencem primerna čitanka, naglašalo se je že mnogokrat v učiteljskih krogih. Da pa anketa, v katero so bili poklicani različni šolniki, ki poznajo srednje šolstvo istotako temeljito, kakor ljudsko šolstvo, ni priporočila tudi spisovanja nemške slovnice za slovenske dijake, to je obžalovati.

Komur je znana druga in tretja nemška slovnica za ljudsko šolo in ona za nižje razrede srednjih šol, pritrtil bode, da je med njimi velika razlika; silni prepad, ki ga mora učenec pri vstopu v gimnazijo preskočiti. Tu dobi nakrat v roko učeno pisano slovnico in vendar je njegovo slovnisko znanje še tako malo utrjeno, da iz znanstveno urejene knjige ne more lahko zajemati onih navodil, s katerimi bi si pridobival boljši jezikovni čut in večjo spretnost v pravilni rabi tujega jezika. Tudi gledé na učno tvarino, katera je vsled odredb učne uprave predpisana za nižje razrede srednjih šol, utegne sedanja nemška slovnica biti preobsežna, pretežka in nepraktična; zato bi bilo jako umestno, da bi se bila pri določevanju knjig za slovenske dijake nižjih razredov srednjih šol vsa pozornost obrnila na nemško slovnico in uvaževala nje velika nedostatnost. Zastran knjig potrebnih za ljudsko šolo, naglašá govornik, naj bi se pri slovenskih berilih za 5., 6., 7. in 8. razred v poštevek jemal učni čas, ki je pri obilici drugih predmetov odločen jezikovnemu pouku, osobito vajam na podlagi slovenskih čitank. Vse sedanje čitanke, osobito pa nemške so preobsežne in vsled tega tudi predrage. A niti polovice v njih zbrane tvarine ni moči zmagati tekom jednega leta; zato priporoča, naj bi merodajni krogi dejanske potrebe naših učilnic in navedene razloge

uvaževali ter pri spisovanju knjig ne prezirali. Govornik ne stavi konkretnega predloga, želi pa, da bi se berila spisavala kratko, jedrnato in da bi se jim določila zmerna cena.

Poročevalec Šuklje odgovarja predgovornikom, naglašá, da ne preminja svojih nazorov, kakor je trdil poslanec Hribar, in da zasedaj smatra kot potrebno, da se slovenski dijaki na višji gimnaziji nekaterih predmetov učé v nemščini in tako izurijo v tem jeziku, kolikor ga potrebujejo za vseučilišče. Pri glasovanju so bili predlogi brez ugovora sprejeti, nasprotno so glasovali le nekateri nemški poslanci.

V.

Zaklada učiteljskih pokojnin za leto 1892.

Poročevalec Klun: Pokojnine za učitelje 16.300 gld., pokojnine za učiteljske vdove 7000 gld., vzgojnine 1330 gld., miloščine 1870 gld., odpravnine 300 gld., pogrebnine 200 gld., uradne in pisarniške potrebščine 50 gld., skupni znesek potrebščine 27.050 gld.

Zaklada: Presežek gospodarjenja z zalogo šolskih knjig 900 gld., šolske globe 900 gld., odstotni odtegljeji 6000 gld., povračila 1346 gld., vsa zaklada okroglo 9150 gld., torej je primanjkljeja za učiteljske pokojnine 17.900 gld., ki se bodo pokrili iz deželnega zaklada.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Matija Torkar r. 27. febr. 1832 v Zaspah na Gorenjskem, gimnazijo dovršil v Ljubljani l. 1851, mašnik l. 1855, služil za kapelana največ na Dolenjskem in sicer v Ajdovcu, Šent-Lorencu, Črnomlju, Žužemberku, potem v Zagorju ob Savi, pri

sv. Petru v Ljubljani, na Vačah in Raki, l. 1865 v Pliberku in l. 1867 v Velikovcu na Koroškem, od l. 1871 župnik v Mozlju, in od l. 1877 farman v Košani na Notranjskem.

V slovenščini se je javno glasiti jel